

Nano, nebo psycho?

Těžko říct, co je víc... Jiří Kůs je zároveň psychologem, podnikatelem a také propagátorem nanotechnologií. Ta kombinace mu dává neobyčejný rozhled. Tvrdí o sobě, že je intuitivní člověk, který zachytává nejrůznější informace a vize, s těmi poté pracuje. Umí si vsadit na budoucnost. Momentálně rozšířil své angažmá i v písecké psychiatrické nemocnici.

TEXT: PAVEL PECHOUŠEK

FOTO: MILAN HAVLÍK

Jako kluk ze Šumavy si v 80. letech zvolil zvláštní studijní obor: průmyslovou techniku. Vzápětí se zaměřil na automatizaci výroby, což se mu současnou optikou jasně vyplatilo. Protože ho ale láska k humanitním vědám a jazykům táhla občas jinam, ve studiu pokračoval, dost nečekaně promoval ze sociologie a pak hlavně z psychologie. Dnes je úspěšný podnikatel a stoupenec teorie o 3. průmyslové revoluci předsedou výkonné rady Asociace nanotechnologického průmyslu, a čerstvě také vedoucím terapeutického týmu písecké psychiatrické nemocnice.

Máte velice zvláštní kombinaci vzdělání. Jak vás mám vůbec oslovit? Pane magistře, nebo pane inženýře?

Já myslím, že doba, kdy se dávaly před jméno všude akademické tituly, už je dávno pryč. Nežijeme v čase doktorů a profesorů Rakouska-Uherska. 21. století je o permanentním vzdělávání nás všech. Charakter práce se změnil. Já o sobě vždy říkám, že jsem technik s humanitním přesahem nebo humanitně založený člověk, kterého život směřoval do technologické oblasti.

Moc psychologů, kteří se věnují nanotechnologiím, tato republika mít nebude...

To nevím. Ale určitě tu budou odborníci, kteří mají vzdělání ve více oborech, které se mohou

doplňovat ale i třeba výrazně lišit. Je pravda, že velké profesní zužování a specializace byl fenomén až 20. století. Předtím se vzdělanci, matematici či inženýři dívali na svět z mnohem širšího hlediska. Zdá se mi, že se k tomu 21. století v jiné podobě vrací. Rychlý technologický vývoj lidem neumožňuje prožít svůj život ve zúženém, jednooborovém světě. Nová technologická revoluce vyžaduje schopnost učit se stále nové věci a rozšiřovat svoje vzdělání neplánovaně i o oblasti, o jejichž existenci jsme třeba předtím vůbec nevěděli. Rutinní část zvládne technologie, na lidské straně je důležité mít člověka, který je inteligentní, kreativní a dokáže se dále vzdělávat a pochopit vztahy, přitom nemusí být chodící knihovnou.

Momentálně jste upřednostnil pozici psychologa a stavíte tým terapeutů písecké psychiatrické nemocnice.

Beru to jako práci na novém projektu. Není to tak, že bych něco upřednostnil nebo upozadoval. Psychologie je už relativně dlouho součástí mého života. Úkol vybudovat fungující tým mi navíc umožňuje využít i mé předchozí manažerské zkušenosti.

K tomu ale zůstáváte předsedou výkonné rady Asociace nanotechnologického průmyslu

Jsem jím od roku 2015. Předtím jsem založil vlastní nanotechnologickou firmu. Primár- →

→ ně mám technické vzdělání, zabýval jsem se průmyslovou automatizací, až později k tomu přibyla psychologie a sociologie.

Jak se to stalo?

Část mého života se odehrála v hlubokém socialismu. Já jsem humanitně založený člověk. Původně jsem se nechtěl technicky vzdělávat. Chtěl jsem studovat jazyky, historii. Konstelace ale tomu nebyla příliš nakloněná a já skončil na průmyslové energetice. Abych si to alespoň nějakým způsobem humanitně kompenzoval, začal jsem studovat paralelně na jazykové katedře němčiny a francouzštinu. Energetiku jsem po promoci dělal jen dva měsíce. Pak jsem se hned dostal do oblasti průmyslové automatizace, přišla revoluce a já měl výhodu, že jsem byl dobře jazykově vybavený. Stal jsem se společníkem pobočky italské elektrotechnické firmy a řídil jsem její obchod 18 let. Pak jsem svůj podíl prodal a brzy potom i odešel, ale ta firma stále funguje v písecké průmyslové zóně.

K marketingu patří i psychologická výbava.

Což je vaše výhoda. Kdy jste začal studovat psychologii?

Psychologii a sociologii jsem začal studovat dálkově. Bylo to v roce 2002. Následovalo jednooborové magisterské studium psychologie, které mě velice bavilo, a navíc jsem mohl některé nové znalosti hned využít v praxi. Myslím například sociální psychologii při vytváření různých marketingových strategií. Navíc díky studiu přišlo důležité setkání. V rámci povinné praxe z klinické psychologie jsem nastoupil na stáž do písecké léčebny U Honzíčka, kde jsem se seznámil s primářkou Evou Kadlecovou. To se stalo asi před deseti lety. Ta mě po ukončení studia psychologie přesvědčila, abych tam začal jako externista provozovat psychologickou diagnostiku. Já souhlasil. Mě tehdy zaujala projektivní diagnostika, udělal jsem si kurz v Rorschachově metodě, která patří mezi základní klinické nástroje psychologa.

Jedná se o metodu diagnostiky osobnosti pacientů podle reakcí na různé typologicky stanovené skvrny, která má i řadu odpůrců.

Rorschachův test je projektivní metoda, která je unikátním nástrojem například v diferenciální diagnostice schizofrenie. Její dobré zvládnutí ale vyžaduje hodně studia, práce a dostatečnou praxi. Musíte mít také dobrý

základ v psychodynamických modelech osobnosti. Nejedná se prostě o snadnou a jednoduchou metodu jako jsou třeba dotazníky, jejichž zastánci bývají právě často v táboře odpůrců Rorschacha. Argumentují objektivní měřitelností, což je ale ve své podstatě nesmysl, každá odpověď je subjektivní a dotazník se dá snadno manipulovat, což u Rorschacha jde jen velmi obtížně, pokud vůbec. Setkání s tímto testem, který je sám o sobě nestrukturovaným materiálem, skvrnou, odhaluje i pevnost vaší osobnostní struktury.

Rorschachův test je projektivní metoda, která je unikátním nástrojem například v diferenciální diagnostice schizofrenie. Její dobré zvládnutí ale vyžaduje hodně studia, práce a dostatečnou praxi. Musíte mít také dobrý základ v psychodynamických modelech osobnosti. Nejedná se prostě o snadnou a jednoduchou metodu jako jsou třeba dotazníky, jejichž zastánci bývají právě často v táboře odpůrců Rorschacha.

O primářce Kadlecové se mluví jako o fenoménu v oblasti psychiatrie. Pro vás musela být nabídnutá spolupráce i velkým vyznamenáním.

Já jsem si do Léčebny U Honzíčka vlastně chodil hlavně dočerpávat energii. Každé setkání s Evou Kadlecovou a jejím týmem byl nesmírně pozitivní zážitek. Vedle toho, že jsem setkával s velkým lidským utrpením pacientů, to pro mě tak bylo současně po lidské i profesní stránce paradoxně pohlazení na duši.

Následně došlo ke změně majitele a ke změně i v nemocnici.

Ano, ale změnil se i můj profesní život. Prodávám svůj podíl a odešel z italské firmy a začal se věnovat nanotechnologiím. Byl jsem na volné noze, nikde jsem nebyl pevně zaměstnaný. Rozprostřel jsem svoji činnost do více oblastí. Udělal jsem si také živnost, kterou mám na psychologické poradenství. Následně se léčebna, kde se změnil majitel, fyzicky přesunula z píseckých lesů do nových, moderních prostor. Došlo k navýšení kapacity a nemocnice začala nabírat směr, který mají zařízení většího typu. Vytrácel se původní charakter a energie léčebny, ale vydržel jsem s mým malým úvazkem a zaměřením na psychodynamickou diagnostiku celou dobu.

Ted' nemocnici koupila společnost Penta Hospitals CZ, má nového primáře. Jak vnímáte změny?

Rozhodnutí primáře Korandy naprosto rezonuje s mými představami efektivní psychiatrické léčby. Jde o to vrátit psychiatrické nemocnici v Písku pověst psychoterapeutické léčebny, tedy zařízení, které je zaměřené na intenzivní individuální práci s pacientem a dokáže si tak poradit i s komplikovanými diferenciálně diagnostickými případy. Moje nová pozice je pro mě výzva a zároveň možnost propojit moji psychologickou profesi s předchozími manažerskými zkušenostmi.

Jaké máte plány ve své nové roli vedoucího terapeuta?

Mým cílem je vybudovat fungující tým psychologů a s ním vytvořit strukturovaný program individuální a skupinové psychoterapie. Chtěl bych, aby se jasně definovaný psychoterapeutický kontrakt stal standardní součástí léčebného plánu. Součástí musí samozřejmě být i kvalitní psychodiagnostika.

Vraťme se k nanotechnologiím, mně pořád přijdou jako sci-fi. Máte rád sci-fi?

Ano, velice. Ted' například čtu Záhadu tří těles od Liou Cch'-sina, která má výrazný filozoficko-sociologický přesah. Já jsem hodně intuitivní člověk. Zachytávám informace, které kolem mě proudí, vnímám nejrůznější vize. To byl vlastně důvod, proč jsem založil před pěti lety nanotechnologickou firmu, prostě se mi zdálo, že je o nanotechnologiích pořád více slyšet. Připadalo mi to jako dobrá sázka na budoucnost. Seznámil jsem se tak postupně s komunitou nanotechnologů. Uvědomil jsem si, že Česká republika je v průmyslových aplikacích nanotechnologií na světové špičce, ale málo se o tom ví. Proto jsme založili asociaci a spustili marketingovou kampaň Česko je nano, která zviditelní české nanotechnology a jejich vynálezy u nás i v zahraničí.

Můžete dát příklad?

Mě například od začátku fascinovaly samočistící nátěry s nanokrystaly oxidu titanu. Jedná se o světový patent našeho vynález- →

→ ce. Funguje to tak, že když na nátěr dopadne UV spektrum světla, dojde k jeho aktivaci a veškeré nečistoty na povrchu se rozloží na vodní páru a oxid uhličitý pomocí fotokatalýzy. Nátěr čistí sám sebe i vzduch. Je to český výrobek, který existuje už několik let. Nátěr se používá na fasádu, která je tím pádem stále čistá. Jako vnitřní nátěr čistí vzduch od všech bakterií, virů, alergenů i zápachu. Po několikaletém monitorování v mateřské škole v Paskově se zjistilo, kde díky těmto nátěrům tam klesla nemocnost dětí o třetinu.

Proč o nich neví více lidí?

Takovou otázku jsem si dával na začátku také, ale teď se to určitě zlepšuje a stále více lidí získává přehled. Zpětnou vazbu nám poskytují například sociální sítě, kde nás sleduje stále více lidí, aktivně se ptají na různé funkce nanotechnologických výrobků, sdílejí informace dál svým známým. Zaznamenáváme narůstající zájem českých i zahraničních médií, máme za sebou řadu rozhovorů a reportáží. Nanotechnologie se také staly jednou z prioritních oblastí podpory vlády v rámci Průmyslu 4.0.

Nanotechnologie jsou známé v souvislosti s lůžkovinami.

Ano v tomto odvětví podnikám já. Lůžkoviny využívají technologie nanomembrány, která je vyrobená z nanovláken tisíckrát tenčích než lidský vlas. Nano je měřítko - mezi metrem a nanometrem je rozdíl asi jako mezi zeměkoulí a tenisovým míčkem. Nanomembránu si můžete představit jako jemnou pavučinu s velmi malými nano otvory, které dokáží zachytit i větší molekuly. Nabízí se využití této vlastnosti při filtraci vody nebo vzduchu, případně jako součást sítky do oken. Nanomembránou zachytíte všechny drobné částice nečistot a patogeny včetně virů. Nanotextilie v lůžkovinách dokáže zachytit prachové roztoče i jejich alergeny. Vytváří tak zcela nový standard lůžkovin pro alergiky.

Jak se vám v tomto oboru daří?

Dlouho trval vývoj, ale před dvěma lety se nám podařilo dospět k nanotextilii, která je skutečnou kombinací pokročilé technologie a komfortu. Začínáme si upevňovat pozici na českém trhu a hledáme cesty, jak naše zboží více exportovat.

Mě například od začátku fascinovaly samočistící nátěry s nanokrystaly oxidu titanu. Jedná se o světový patent našeho vynálezce. Funguje to tak, že když na nátěr dopadne UV spektrum světla, dojde k jeho aktivaci a veškeré nečistoty na povrchu se rozloží na vodní páru a oxid uhličitý pomocí fotokatalýzy. Nátěr čistí sám sebe i vzduch. Je to český výrobek, který existuje už několik let. Nátěr se používá na fasádu, která je tím pádem stále čistá. Jako vnitřní nátěr čistí vzduch od všech bakterií, virů, alergenů i zápachu.

”

Proč zrovna ČR je v tomto oboru úspěšná?

Máme dlouhou technologickou tradici. ČVUT byla jednou z prvních vysokých škol s technickým zaměřením v Evropě. Vedle toho jsme velmi kreativní národ. Možná tím důvodem je, že se po celá staletí přes naši zemi v srdci Evropy přesouval vojska cizích armád a my jsme vždy dokázali najít způsob, jak přežít. Kreativita a schopnost pružně myslet je klíčová kompetence pro obory 21.století, kam pokročilé materiálové technologie patří. Důkazem je i to, že jsme také na špičce při vývoji umělé inteligence či digitálních her.

Jsou Češi také úspěšní psychologové či psychiatři?

Ano, napadá mě třeba Zdeněk Matějček, který patřil mezi světově uznávané dětské psychology. Zabýval se deprivací dětí umístěných v ústavech. Publikoval a přednášel v Česku i v zahraničí. Mimochodem české kořeny měl i Sigmund Freud, který se narodil v Příboře na Moravě.

Jaká je budoucnost moderních technologií u nás?

To, co pokládám za jednu ze zlomových technologií, která přemění náš svět do úplně jiné podoby, je například blockchain. Jedná se o jakousi digitální účetní knihu, která je rozprostřená do celosvětové sítě. Ověřování každé transakce probíhá po celé síti bez jakéhokoliv centrálního řízení. Zfalšování je prakticky nemožné, nemůžete totiž v jeden okamžik změnit zápis ve všech uzlech sítě. Podle mého to může zcela změnit způsob transakce mezi lidmi. Na této technologii jsou založené kryptoměny. Dovedete si představit svět bez centrálních bank? Ale není to jen o penězích. Na bázi blockchainu může fungovat i zdravotní dokumentace, přenos energie, převody nemovitostí nebo autonomní mobilita. Blockchain může nahradit centrální databáze i cloudová úložiště.

Existuje nějaký český ekvivalent pro toto slovo?

Ne, používá se anglický termín. V překladu řetěz bloků je vyjádřen princip přidávání každé další transakce jako bloku do řetězu záznamu.

Máte také ten pocit, že tomu málokdo může rozumět?

Nemusíte rozumět technickému detailu. Tím

se vracíme na začátek. Když má člověk určitou pružnost myšlení, kreativitu, tak pochopí koncept. Měla by vás zajímat funkce a způsob použití, nepotřebujete vědět, jakým způsobem je blockchain naprogramovaný.

Vy často mluvíte o tom, že začala třetí průmyslová revoluce. Toto je součástí?

Je to termín, který vymyslel americký ekonom a vizionář Jeremy Rifkin, který o ní napsal celou knihu. Vychází z předpokladu, že když se současně v historii lidstva změní tři klíčové technologie, za které považuje přenos informací, dopravu a energetiku, tak přichází průmyslová revoluce. V současnosti se začaly používat další pojmy, jako „čtvrtá průmyslová revoluce“, „průmysl 4.0“, nebo třeba „druhý věk strojů“. Je jedno, jaká nálepka se použije. Podle mě má Rifkin určitě pravdu v tom, že dochází ke změně ekonomického paradigmatu, za kterým je nástup internetu a umělé inteligence, decentralizace energetiky, robotizace a blížící se změna individuální dopravy na službu v podobě samořiditelných vozidel.

Právě v této době je zapotřebí psychologické péče.

V souvislosti s nástupem technologické éry píše sociolog Zigmunt Bauman o tekutém písku modernity. Člověk ztrácí svá ukotvení a ocitá se ve víru neustále rychlejších změn a rozvolňování jistot i vztahů. My všichni, abychom dobře fungovali, potřebujeme své vnitřní i vnější kotvy. Technologie ale sebou přináší zrychlený pohyb, v postmoderní době zjednodušeně nic není nemožné a nic není zároveň jisté. Dochází k výraznému rozvolnění vnějších ukotvení člověka. Tam se dostáváme k psychiatrii. Zejména u lidí, kteří nemají silné kotvy vnitřní, které souvisejí s vnímáním vlastní hodnoty a zvnitřněným obrazem světa jako bezpečného místa, se mohou rozvinout psychické potíže.

Jaké máte plány ve své funkci vedoucího skupiny terapeutů?

Věřím, že se vracíme ke kořenům písecké psychiatrické léčebny. Chci, aby byla znovu vnímaná jako terapeutická léčebna, která si umí poradit se složitými případy a je výrazně individuálně zaměřená na pacienta. To je cíl, který bych chtěl svou prací naplnit. Psycholog se snaží pomáhat druhým lidem v jejich těžké životní situaci. Pomoc druhému člověku má pro mě smysl. !